

УДК 657.4

Садовська Ірина
к.е.н., професор, завідувач кафедри
Дрождіна Інна
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація

У статті проаналізовано поняття «витрати», проведено класифікацію витрат сільськогосподарських підприємств, зазначено облік яких саме витрат доцільніше вести у тій чи іншій сфері діяльності сільськогосподарського підприємства.

Ключові слова: витрати, сільськогосподарське підприємство, собівартість, класифікація витрат.

Найважливішою метою обліку витрат є визначення собівартості продукції, контроль за її формуванням, управління витратами та на їх основі – доходами.

Витрати впливають прямо й опосередковано практично на всі площини функціонування підприємства, визначаючи її політику ціноутворення, обсяги виробництва, розмір прибутку, показники фінансового стану, конкурентоспроможність продукції та підприємства загалом, ефективність управління компанією тощо [1].

Керівники підприємств, що здійснюють виробничу діяльність, постійно стежать за дотриманням нормативів, динамікою фактичних питомих витрат, оскільки матеріальні витрати становлять значну частину в загальних витратах на виробництво, а отже, ці витрати істотно впливають на величину отриманого прибутку. Звідси випливає, що економія матеріальних ресурсів є найважливішим чинником підвищення ефективності виробництва [2].

Дослідженням сутності витрат займалися такі науковці як Ф.Ф. Бутинець, В.П. Загородній, Р.В. Задаровська, П.В. Іванюта, Г.М. Колісник, З.М. Левченко, М.В. Реслер, Л.В. Філіп, Івченко Л. В. [3], Кізима, Т. О. [4] та інші.

Методичні основи класифікації витрат сільськогосподарських підприємств подано у П(С)БО 16 "Витрати", а також у Методичних рекомендаціях з планування, обліку і калькулювання.

За способами включення до собівартості продукції сільського господарства витрати поділяють на:

- прямі витрати – це ті витрати, які безпосередньо пов'язані з використанням сільськогосподарських робіт і враховані у виробничій собівартості окремих видів продукції (робіт, послуг) за прямою ознакою: прямі матеріальні витрати на оплату праці, інші прямі витрати;

- непрямі витрати (загально виробничі) – витрати, пов'язані з управлінням, організацією та обслуговуванням сільськогосподарського виробництва, які не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат і розподіляються між об'єктами витрат пропорційно базі розподілу, обраній сільськогосподарською організацією самостійно.

Прямі матеріальні витрати – витрати цінностей, використаних безпосередньо на виробництво конкретного виду продукції, включно з тими, що пов'язані із: підготовкою та освоєнням випуску продукції; виконанням технологічного процесу з виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг проведенням ремонту, технічного обслуговування основних виробничих засобів, зокрема й узятих у тимчасове користування за угодами операційної оренди, за винятком їх реконструкції та модернізації; забезпеченням працівників спеціальним одягом і взуттям, захисними пристроями та спеціальним харчуванням у випадках, передбачених законодавством, коли ці суми можна віднести на відповідний об'єкт.

Прямі витрати на оплату праці включають суми основної та додаткової оплати, нараховані згідно із прийнятою підприємством системою оплати праці та віднесені на конкретний об'єкт обліку витрат. При нарахуванні оплати праці натурою продукцію оцінюють у порядку, передбаченому законодавством.

Інші прямі витрати – платежі зі страхування майна підприємства та цивільної відповідальності власників транспортних засобів, а також окремих категорій працівників, зайнятих у виробництві відповідних видів продукції (виконанні робіт, послуг), безпосередньо на роботах із підвищеною небезпекою для життя та здоров'я, передбачених законодавством; плата за оренду основних засобів, яку можна віднести до конкретного об'єкту; витрати на утримання, експлуатацію та ремонт необоротних активів (без поліпшення об'єктів основних засобів), що використовуються в конкретному виробничому процесі, зокрема їх амортизацію, витрати на освітлення, опалення, водопостачання, електропостачання тощо; податки і збори (обов'язкові платежі), які згідно з законодавством відносять на витрати виробництва; інші витрати, які можна безпосередньо віднести на витрати до конкретного об'єкта витрат.

Ті витрати, які пов'язані з поліпшенням об'єктів основних засобів не належать до виробничих витрат і собівартості продукції, відносять до збільшення первісної вартості цих об'єктів.

Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) формують за центрами відповідальності, тобто підрозділами, що функціонують на засадах госпрозрахунку. Їх склад визначають з урахуванням виробничої та організаційної структури підприємства, порядку закріплення засобів виробництва тощо.

Залежно від характеру участі витрат в процесі виробництва витрати поділяють на основні і накладні.

Основні – пов'язані з безпосереднім виконанням технологічних операцій з виробництва продукції (робіт, послуг), накладні – з управлінням та обслуговуванням діяльності підрозділу (бригади, цеху, ферми, внутрішньогосподарського кооперативу тощо), галузі чи господарства.

Витрати на заходи з підвищення родючості земель (зокрема, на гіпсування та вапнування ґрунтів), обліковують як витрати майбутніх періодів і відносять на собівартість сільськогосподарської продукції однаковими частинами впродовж сівозміни.

Змінні витрати поділяють на пропорційні, величину яких визначає обсяг одержаної продукції, та непропорційні, величина яких залежить від обсягу

виконаних робіт чи поголів'я тварин; до постійних належать витрати, величина яких не залежить від кількості продукції та поголів'я чи обсягу виконаних робіт.

З метою визначення загальних обсягів використаних матеріальних, трудових та інших виробничих ресурсів, а також організації контролю за рівнем цих витрат загалом за сільськогосподарським підприємством здійснюють класифікацію витрат за економічними елементами.

У сільськогосподарських підприємствах витрати операційної діяльності (рослинництва, тваринництва, промислового виробництва) групують за такими економічними елементами: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати.

З метою планування та обліку виробничої собівартості сільськогосподарської продукції, організації синтетичного та аналітичного обліку витрат, визначення вартості продукції здійснюють класифікація витрат за статтями калькулювання.

Витрати основної діяльності під час формування виробничої собівартості сільськогосподарських робіт можуть групуватись за такими статтями калькулювання:

- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- насіння та посадковий матеріал;
- паливо та мастильні матеріали;
- добрива;
- засоби захисту рослин і тварин;
- корми;
- сировина і матеріали (без зворотних відходів);
- роботи та послуги;
- витрати на ремонт необоротних активів;
- інші витрати на утримання основних засобів;
- інші витрати;
- непродуктивні витрати (в обліку);
- загальновиробничі витрати.

У рослинництві облік доцільно вести за такими статтями витрат: на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; насіння та посадковий матеріал; паливо та мастильні матеріали; добрива; засоби захисту рослин і тварин; роботи та послуги; витрати на ремонт необоротних активів; інші витрати на утримання основних засобів; інші витрати; непродуктивні витрати (в обліку); загальновиробничі витрати.

У тваринництві облік доцільно вести за такими статтями: витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; паливо та мастильні матеріали; засоби захисту рослин і тварин; корми; роботи та послуги; витрати на ремонт необоротних активів; інші витрати на утримання основних засобів; інші витрати; непродуктивні витрати (в обліку); загальновиробничі витрати.

У допоміжних виробництвах облік доцільно вести за такими статтями: витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; паливо та мастильні матеріали; сировина і матеріали (без зворотних відходів); роботи та послуги; витрати на ремонт необоротних активів; інші витрати на утримання основних

засобів; інші витрати; непродуктивні витрати (в обліку); загальновиробничі витрати.

У підсобних (переробних, промислових) виробництвах облік доцільно вести за такими статтями: витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; паливо та мастильні матеріали; корми; сировина і матеріали (без зворотних відходів); роботи та послуги; витрати на ремонт необоротних активів; інші витрати на утримання основних засобів; інші витрати; непродуктивні витрати (в обліку); загальновиробничі витрати.

Перелік статей калькулювання та їх склад сільськогосподарське підприємство може уточнювати самостійно.

Список використаних джерел

1. Карп'як, Я. С. "Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання." Вісник Національного університету 794 (2014): 172-180.

2. Організація судово-бухгалтерської експертизи операцій витрат промислового підприємства [Електронний ресурс] / Т. О. Дударєва, А. М. Ужва // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси . - 2013. - Вип. 10(3). - С. 226-232.

3. Івченко, Л. В. Економічна сутність витрат підприємства / Л. В.Івченко / Бухгалтерський учет и аудит. - 2008. - N1 1. - С. 12-17.

4. Кізіма, Т. О. Аналіз «витрати - обсяг - прибуток» удіяльності спільних підприємств / Т. О. Кізіма // Фінанси України (укр.). - 2008. - № 4. -С.37-42.

УДК 657

Тодерішина Еріка

студентка

Буковинський державний фінансово-економічний університет

м.Чернівці

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ

Анотація

У статті обґрунтовано значення та необхідність формування релевантного масиву даних для прийняття управлінських рішень з метою можливості отримання конкурентних переваг у бізнес-середовищі функціонування суб'єктів корпоративного сектору економіки.

Ключові слова: бухгалтерський облік, організація, акціонерне товариство, система управління, корпоративне управління.

На сьогоднішній день інформаційна система підприємства базується на його системі бухгалтерського обліку. Частка облікових даних в системі інформаційного забезпечення управління підприємством приблизно становить